

Tjänsteutlåtande
Miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Till: Miljö- och
hälsoskyddsnämnden

Datum: 2026-06-04
Diarienummer: MHN-2026-833-106

Beslut om Taxor 2027

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor för 2027 ska fastställas av Kommunfullmäktige när verksamhetsplan och budget för Österåkers kommun antas i november 2026.

Beslutsförslag

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar

1. Förslag till Miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor för 2027 godkänns.
2. Förslag till Miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor för 2027 överlämnas till Kommunstyrelsen för budget 2027 och beslut i Kommunfullmäktige.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor för 2027 ska fastställas av Kommunfullmäktige när verksamhetsplan och budget för Österåkers kommun antas i november 2026. I år ska nämnderna inte fatta beslut om en preliminär verksamhetsplan inklusive taxor inför beslutet i november. Miljö- och hälsoskyddsnämnden behöver därför fatta beslut om taxorna i ett särskilt ärende. Nämnden har möjlighet att indexuppräknat avgifterna utan beslut i Kommunfullmäktige, men ändringar i själva taxorna ska fastställas av Kommunfullmäktige.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor har tagits fram med stöd av riktlinjer från Sveriges kommuner och regioner. Stödet avser både utformningen av taxebestämmelser mm samt beräkning av timtaxorna. Utredningen har visat att det behöver vara olika timtaxor för tillsyn inom miljöbalkens område och livsmedelskontrollområdet.

Timtaxan för tillsyn inom miljöbalkens område omfattar även taxan för tillsyn enligt strålskyddslagen, taxan för tillsyn enligt lag om sprängämnesprekursorer och taxan för avfall från fritidsbåtar. Av respektive taxa framgår hur aktuell tid och avgift beräknas.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor inom miljöbalkens område samt taxan för tillsyn över folköl, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter och vissa receptfria läkemedel är konstruerade så att den aktuella avgiften räknas fram med en av taxan given timfaktor som multipliceras med en för taxan fastställt timavgift. Timfaktorn kan vara en för tillsynen fastställd tid eller bestå av löpande räknad tid för tillsynen. För verksamheter med återkommande tillsyn tillämpas i huvudsak fast årlig avgift och för verksamheter med sällan förekommande tillsyn tillämpas efterhandsdebitering utifrån nedlagd tid.

Timtaxan inom livsmedelskontrollområdet omfattar förutom även taxan för kontroll av animaliska biprodukter, taxan för tillsyn över folköl, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter och vissa receptfria läkemedel samt taxan för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen i de fall timtaxa tillämpas inom området.

I taxan för offentlig kontroll inom livsmedelsområdet, ekologisk produktion och material i kontakt med livsmedel har sedan den nya riskklassningsmodellen infördes, endast avgiften varit fast och tillsynsavgiften räknats fram utifrån nedlagd tid. Den modellen upplevs av många verksamheter otydlig och osäker då avgiften kan variera mellan de olika kontrolltillfällen beroende på hur många timmar den aktuella tillsynen omfattar. Den tidigare modellen med i förväg beslutad årlig tillsynsavgift upplevdes många gånger som mer förutsägbar och tydlig.

Taxan för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen består av fastställda avgifter för de olika tillstånden och för den årliga tillsynen. I avgiften för tillsyn ingår minst ett yttre tillsynsbesök och en inre tillsyn per anläggning och år. För de serveringsställen som har sena öppettider ingår normalt tre yttre tillsynsbesök och en inre tillsyn per anläggning och år. Tiden för tillsynen anpassas för att passa även sena öppettider. Vid misstanke om ordningsstörningar eller överservering kan ytterligare tillsyn genomföras.

De flesta kommuner har inte eller har inte haft fasta avgifter för tillsyn enligt alkohollagen. Den vanligaste taxemodellen är att man tillämpar en fast del som är lika för alla och en omsättningsbaserad del som kan baseras på omsättning i kronor eller liter såld alkohol. Den taxekonstruktionen innebär att serveringsställen med stor försäljning får en högre tillsynsavgift än ställen med liten försäljning. Taxan upplevs ofta som orättvis då stora ställen med god ordning och få ordningsstörningar får betala mer än små ställen med dålig ordning och som kräver mycket tillsyn. I stället tillämpar vissa kommuner riskbaserad taxa där man i förväg försöker räkna ut förväntat tillsynsbehov och därefter justerar årsavgiften till följd av erfarenhet.

Vissa kommuner har gått över till efterhanddebitering inom vissa eller samtliga områden, miljöbalken, livsmedelskontroll, tobak mm och serveringstillstånd. Oftast endast vid tillsyn men i vissa fall även för provnings- och anmälningsärenden.

Nämnden genomförde en större uppräknings av avgifterna inför 2025 då nämndens kostnader var högre än index. Även de förändringarna som har skett inom livsmedelskontrollområdet innebar ökade kostnader i samband med avgiftsuttaget, vilket då motiverade en större höjning av timtaxan inom det området jämfört med miljöbalksområdet. Taxan för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen räknades upp inför 2025 med samma nivåer som miljöbalksområdet och justerades under 2025 med anledning av att gårdsförsäljning infördes.

Under 2026 uppräknas nämndens timtaxor med 2% i enlighet med budgetdirektivet. Timtaxorna i Österåker är för miljöbalkens område 1 599 kr och timtaxan inom livsmedelsområdet 1 726 kr. De fasta avgifterna inom serveringstillståndsområdet räknades inte upp inför 2026, avgifterna är i dag oförändrade från 2025.

Inom Miljösamverkan Stockholm län (MSL) rapporteras timtaxorna för miljöbalken och livsmedel årligen i samband med nyckeltalsrapportering. För 2025 har 19 kommuner rapporterat taxorna och för 2026 16 stycken.

Utifrån de rapporterade taxorna kan man se att *Timtaxa livsmedelskontroll* uppvisade stora ökningar 2024 och 2025. Medelvärdet för livsmedelstaxan ligger 2025 på 1 621 och medianen på 1 640, vilket innebär ökning med 3,3 % respektive 5,0 % jämfört med 2024. Högst rapporterade timtaxa, 1790 kr hade Sundbybergs kommun och lägsta, 1300 kr hade Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor. Timtaxan i Österåker var år 2025, 1692 kr. För 2026 har Huddinge högst rapporterade timtaxa, 1813 kr och lägsta, 1300 kr har Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor.

Timtaxa miljöbalkstillsyn uppvisade precis som livsmedelstaxan stora ökningar 2024. 2025 var ökningarna något mindre. Medelvärdet för miljöbalkstaxan ligger 2025 på 1 481 och medianen på 1 471, vilket innebär ökning med 2,8 % respektive 2,3 % jämfört med 2024. Högst rapporterade timtaxa, 1 671 kr hade Huddinge kommun och lägsta, 1300 kr hade Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor. Timtaxan i Österåker var år 2025, 1 588 kr. För 2026 har Huddinge högst rapporterade timtaxa, 1 718 kr och lägsta, 1 300 kr har Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor.

Avdelningens slutsatser

Miljö- och hälsoskyddsavdelningens föreslår att Miljö- och hälsoskyddsnämnden inte gör någon uppräknings av beloppen i taxorna inför 2027 men att vissa andra justeringar genomförs i taxan för tillsyn inom miljöbalkens område och i taxan för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen.

Österåker har i dag relativt höga timtaxor och fasta avgifter. Det beror på flera faktorer. I Österåkers kommun fördelas övergripande kostnader ut på de olika nämnderna. Vid de jämförelser som görs inom MSL eller i nationella nätverk kan man se att så är inte alltid fallet. I vissa kommuner hanteras kostnader för hyra, HR mm centralt och belastar inte nämnderna. De kommunerna kan därmed hålla

ner nivåerna i sina taxor och avgifter. De kan också ange en högre kostnadstäckningsgrad då färre kostnader behöver täckas av tillsynsintäkter. I Österåker tillämpas principen att den som berörs av tillsynen eller söker ett tillstånd ska betala i den utsträckning det är möjligt. Skatteintäkter måste användas till nämndens arbete som inte kan finansieras med avgifter. Det är handläggning av obefogade klagomål, information, råd och stöd enligt förvaltningslagen, övergripande brottsförebyggande arbete, beredskapsarbete, kvalitetsarbete- och utvecklingsarbete, till exempel utveckling av digitalisering och e-tjänster, miljöövervakning, miljömålsarbete, remisser både externa och interna, arbetsmiljöfrågor mm.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en budgeterad intäkt från avgifter om 7 400 tkr för år 2026. En uppräkningsökning med 2% inom samtliga taxor innebär en budgeterad intäkt år 2027 om 7 548 tkr och 7 629 tkr med en uppräkningsökning med 3,1% (PKV 2026-04-29).

Om Miljö- och hälsoskyddsnämnden avstår från att räkna upp taxorna enligt PKV inför år 2027 innebär det att 229 tkr kan behöva inhämtas genom ökade volymer för tillsynsintäkter. Miljö- och hälsoskyddsnämndens utfall år 2025 från avgifter var dock 7 717 tkr, vilket är drygt 300 tkr högre än budgeterad intäkt år 2026 och i prognosen för år 2026 beräknas intäkterna överskrida budget med 400 tkr.

Under förutsättning att Miljö- och hälsoskyddsnämnden under år 2027 kan genomföra nämndens planerade tillsyn och kontroll i minst samma omfattning som under år 2025 och att nämndens budgeterade intäkter år 2027 tillåts i nivå med utfall år 2025 är det avdelningens bedömning att nämnden kan avstå från uppräkningsökning av taxorna inför år 2027.

Effektivisering och digitalisering

Inom Miljö- och hälsoskyddsnämndens område pågår ett kontinuerligt arbete med att bibehålla och vidareutveckla både kvalitet och rättssäkerhet inom myndighetsområdet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en kostnadstäckning på 45 % (2025), högst inom Serveringstillstånd, 57%. Nämnden skulle behöva öka kostnadstäckningsgraden inom även de andra tillsynsområdena och en översyn görs under 2026 för att hitta åtgärder som tydligare synliggör inom vilka områden utvecklingen behöver prioriteras.

För att Miljö- och hälsoskyddsnämnden inte ska behöva fortsätta att höga taxorna behöver nämnden ytterligare effektivisera arbetet. I Miljö- och hälsoskyddsnämnden behovsutredning för 2026 anges att i snitt är cirka halva tiden av en årsarbetskraft tillgänglig för tillsyn och kontroll, av den tillgängliga tiden är motsvarar vanligtvis cirka 60 % sådan tillsynstid som kan faktureras. Det ser i princip likadant ut i hela landet och SKR bedömer att det är svårt att öka tillgänglig tid för tillsyn och kontroll i någon större omfattning över 1000 timmar till följd av sådant arbete som beskrivs som skattefinansierat ovan. Effektiviseringsåtgärder bör därför främst rikta in sig på att öka faktureringsgraden inom den tid som används för tillsyn och kontroll.

Nämndens tillsyn- och kontrolluppdrag får inte äventyras och inom flera områden pågår stora och omvälvande förändringar de kommande åren. I dagsläget kan vi inte förutse konsekvenserna av förändringarna. För närvarande har centraliseringen av livsmedelskontrollen pausat och Livsmedelverket har fått flera regeringsuppdrag med syfte att öka likvärdigheten i kontrollen och minska livsmedelsfusket. Beslutet om en centraliserad "fuskenhet" kvarstår. Inom miljöområdet genomförs en miljöprövningsreform som även kommer att påverka anmälningsplikten och därmed kommunernas tillsyn från och med 2028. Inom serveringstillståndsområdet pågår förändringar där förändringen i krav på matutbud och lokal träder i kraft 1 juni i år. Den ändringen förväntas öka antalet ansökningar om serveringstillstånd redan i år men kanske främst kommande år och till följd av det tillsynen av fler serveringsställen. Även andra typer av serveringsställen såsom säsongöppna pubar o dyl. förväntas öka.

Det brottsförebyggande arbetet pågår och förväntas inte minska de kommande åren. Beredskapsarbetet förväntas öka till följd av det oroliga omvärldsläget men även till följd av att Österåkers kommun ingår i planeringszonen kring Forsmarks kärnkraftverk. Miljö- och hälsoskyddsnämnden måste förutom de vanliga "sjumånadersmätningarna" även ha en beredskap för strålningsmätning i händelse av radioaktivt utsläpp från Forsmark.

Nämnden kan effektivisera tillsyns- och kontrolluppdraget genom att öka digitaliseringsgraden inom avdelningen. Nämnden har infört ersättningskanning där så är möjligt. Nämnden planerar att införa e-arkiv 2033 när avställning till kommunarkivet för arkivering ska ske av aktuellt årsspann.

För att det ska vara möjligt att öka digitaliseringsgraden och införa integrerade e-tjänster har nämndens verksamhets- och ärendehanteringssystem kompletteras vilket har medfört ökade kostnader för installationer och licenser. I takt med ökad digitalisering såsom reformen inom miljöprövningsområdet som bland annat innebär att den nationella rapporteringen inom miljöområdet och miljöprövningen kommer att digitaliseras, kommer ytterligare uppgraderingar av verksamhets- och ärendehanteringssystemet behövas med ökade kostnader till följd.

Nämnden har i dag e-tjänster inom de flesta områdena men e-tjänsterna behöver vara fullt ut integrerade med nämndens verksamhetssystem och i flera fall kopplade till Bolagsverket för att underlätta för företag som ska använda e-tjänsterna och leda till en effektiviserad handläggning. Integrerade e-tjänster innebär inte nödvändigtvis stora effektiviseringar av handläggningen och handläggningstiden av ärenden då många utredningar innebär omfattande granskning av inlämnade uppgifter och utredningar samt inspektion av anläggningen. En effektivisering kan däremot förväntas vid registreringen då en automatiserad integrering innebär att registratorns arbetstid blir kortare. Arbetet med att öka digitaliseringsgraden måste ske i nära samarbete med Digitaliseringsavdelningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete med att bibehålla och vidareutveckla både kvalitet och rättssäkerhet såsom e-tjänster, digitalisering, kundresor, webb

mm påverkar nämndens möjlighet att genom för nämndens kontroll- och tillsynsuppdrag och möjlighet att fakturera planerade tillsynsintäkter. Nämnden har inte någon verksamhetsutvecklare eller motsvarande tjänster är anställd för utvecklingsarbete. När nämnden arbetar med kvalitets och effektiviseringsarbete är det därför nämndens tillsynspersonal som i olika omfattning medverkar i arbetet och därmed inte kan utföra tillsyn och kontroll. I den översyn som nämns ovan ingår även att se över hur kvalitets och effektiviseringsarbete kan ske på ett effektivare sätt utan att kvaliteten äventyras.

Ändringar i Miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor 2027

Miljö- och hälsoskyddsavdelningens föreslår att Miljö- och hälsoskyddsnämnden inte gör någon uppräknings av beloppen i taxorna inför 2027 men att vissa justeringar genomför i taxan för *tillsyn inom miljöbalkens område* och i *taxan för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen*.

I *taxan för tillsyn inom miljöbalkens område taxebilaga 1* görs vissa redaktionella uppdateringar av paragrafhänvisningar i avsnittet *Avgift för kemiska produkter och biotekniska organismer* och uppdateringar av paragrafhänvisningar i avsnittet *Ärenden enligt 15 kap miljöbalken* samt ändringar till följd av ändringar inom avfallsområdet. Med anledning av att förändringarna i 15 kap miljöbalken och avfallsförordningen kan ytterligare paragrafhänvisningar komma att uppdateras innan beslut om taxorna i Kommunfullmäktige i november. I området *Ärenden om verksamheter som orsakar miljöskador enligt 10 kap* förslås vissa förtydliganden av när taxan kan tillämpas och för vad.

I *taxan för tillsyn inom miljöbalkens område taxebilaga 2* görs vissa justeringar av verksamhetskoder med anledning av ändringar miljöprövningsförordningen. För övrigt förslår inga ändringar i *taxan för tillsyn inom miljöbalkens område*.

I *taxan för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen* tas den, särskilda avgiften för det första kunskapsprovet vid ansökan om serveringstillstånd tas bort och förslås från och med 2027 ingå i ansöknings- eller anmälningsavgiften. Avgift för kunskapsprov tas även i fortsättning ut för prov nummer två eller tre i händelse av att fler prov behöver genomföras.

Avgiften för pausservering tas bort då begreppet pausservering tas bort i alkohollagen 1 juni 2026. I stället införs en ny avgift för ”Ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten vid evenemang, teater, revy, uppträdande o dyl.” Avsikten är den avgiften ska kunna omfatta fler tillfällen än tillfälliga tillstånd men endast från att kassan öppnar innan evenemanget och i pausen. För att det ska var möjligt måste Österåker riktlinjer för alkoholserveringen ändras.

I taxan för serveringstillstånd införs två nya avgiftsnivåer för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och för stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap i de fall serveringstillstånden endast nyttjas under högst två sammanhängande månader eller vid högst 24 enskilda tillfällen under ett och samma kalenderår. Avgiften är beräknad på att verksamheten omfattas av inre tillsyn varje år och yttre tillsyn vid ett tillfälle vartannat år. I de fall yttre tillsyn behöver genomföras oftare till följd av ordningsstörningar eller befogade

klagomål kan tillsynsavgift tas per timme nedlagd tid. I Österåker genomförs inre tillsyn en gång per år av på alla stadigvarande serveringstillstånd och gårdsförsäljningstillstånd.

I taxan förtydligas att utbildning i ansvarsfull alkoholserving som hålls i Miljö- och hälsoskyddsnämndens egen regi ingår i avgiften för återkommande tillsyn. Utbildning i ansvarsfull alkoholserving har sedan tidigare ingått i tillsynsavgiften men det har inte framgått av taxan.

I övriga taxor föreslås inga ändringar för år 2027.

Tidigare beredning

Bilagor

1. Taxa för provning och tillsyn inom miljöbalkens område 2026 med bilagor med synliga ändringar
2. Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelsområdet, ekologisk produktion och material i kontakt med livsmedel 2026
3. Taxa för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen 2026
4. Taxa folköl, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter, vissa receptfria läkemedel 2026
5. Taxa för kontroll av animaliska biprodukter 2026
6. Taxa strålskyddslagens område 2026
7. Taxa för tillsyn av sprängämnesprekursorer 2026
8. Taxa för avfall från fritidsbåtar 2026

Maria Lindström

Miljö- och hälsoskyddschef

Denna handling har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrift

Verifikat

Dokument-ID 09222115557580048177

Dokument

MHN-2026-833-Tjänsteutlåtande Taxor 2027
Huvuddokument
7 sidor
Startades 2026-06-04 12:13:19 CEST (+0200) av Mikael De Pedro Sporsén (MDPS)
Färdigställt 2026-06-04 13:08:55 CEST (+0200)

Initierare

Mikael De Pedro Sporsén (MDPS)
Österåkers kommun
Org. nr 212000-2890
mikael.depedrosporsen@osteraker.se

Signerare

Maria Lindström (ML)
maria.lindstrom@osteraker.se
Signerade 2026-06-04 13:08:55 CEST (+0200)

Detta verifikat är utfärdat av Scrive. Se de dolda bilagorna för mer information/bevis om detta dokument. Använd en PDF-läsare som t ex Adobe Reader som kan visa dolda bilagor för att se bilagorna. Observera att om dokumentet skrivs ut kan inte integriteten i papperskopian bevisas enligt nedan och att en vanlig papperutskrift saknar innehållet i de dolda bilagorna. Den digitala signaturen (elektroniska förseglingen) säkerställer att integriteten av detta dokument, inklusive de dolda bilagorna, kan verifieras i verktyg som Adobe Reader.

